

ผู้เสียหายในความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง VICTIM OF THE OFFENSE OF ILLEGAL DETENTION

สุดารัตน์ วรรณเกื้อ

Sudarat Wannakua

นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : sudarat.wnk@gmail.com

Graduate Student of Master of Laws Program in Criminal Law, Faculty of Law,

Thammasat University. Email address : sudarat.wnk@gmail.com

Received : August 10, 2018

Revised : February 3, 2019

Accepted : March 28, 2019

บทคัดย่อ

สิทธิและเสรีภาพเป็นเรื่องที่รัฐทุกรัฐ แม้แต่ประเทศไทยให้ความสำคัญ ประเทศไทยมีการบัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ โดยบัญญัติให้การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาและกำหนดให้ผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำความผิดได้ ดังนั้น เมื่อเกิดการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังขึ้นในสังคม ผู้เสียหายต้องสามารถนำคดีมาฟ้องร้องเพื่อดำเนินคดีอาญาได้ แต่เนื่องด้วยความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบางฐานเป็นความผิดต่อส่วนตัวประกอบกับลักษณะการกระทำความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังเป็นการลิดรอนเสรีภาพในการเคลื่อนไหว และเงื่อนไขอำนาจฟ้องบางประการของผู้เสียหายตามกฎหมายไทย ตลอดทั้งแนวคำพิพากษาศาลฎีกาของศาลไทยส่งผลให้คดีหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังที่เป็นความผิดต่อส่วนตัวไม่อาจดำเนินคดีได้ จึงควรแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายเพื่อให้คดีประเภทนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้

คำสำคัญ

หน่วงเหนี่ยว, กักขัง

ABSTRACT

Rights and freedom are issues that every government and even state including the Kingdom of Thailand gives high priority to them. Thailand has legislation that recognizes and protects rights and freedom by criminalized illegal detention as an offense under the Penal Code. The injured person has the right to prosecute the offender. Once, an illegal detention occurs in the society, the injured person must have the right to bring the criminal case to the Court of Justice/Criminal Court. But because the act of defining or confining another person in some cases is stipulated as compoundable offence, even though such offence deprives the freedom of movement and there is an obstruction that nobody cannot bring the case to the criminal justice owing to the prohibited condition concerning the compoundable offence, therefore, there should be an amendment of law in order to be able to bring such case to the criminal justice.

Keyword

illegal detention, injured person

บทนำ

เมื่อมีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพเกิดขึ้นในสังคม ไม่เพียงแต่ผู้เสียหายเท่านั้นที่ถูกลิดรอนสิทธิและเสรีภาพ เพราะในบางกรณีผู้เสียหายอาจเสียชีวิต ได้รับบาดเจ็บ พิการหรืออาจได้รับความทุกข์ทรมานทางจิตใจจนไม่สามารถประกอบกิจการได้ตามปกติ ความเสียหายเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อสมาชิกในครอบครัวของผู้เสียหาย ดังนั้น ความเสียหายจากการละเมิดสิทธิและเสรีภาพจึงมิได้ตกอยู่เฉพาะผู้เสียหายที่ได้รับ ความเสียหายโดยตรงจากการกระทำ ความผิดเท่านั้น ยังขยายขอบเขตความเสียหายไปยังบุคคลในครอบครัวซึ่งถือได้ว่าเป็นบุคคลที่ได้รับความเสียหายจากการทำความผิดโดยอ้อม การกำหนดนิยามความหมายของผู้เสียหายในหลายกรณีจึงมีการกำหนดให้ผู้เสียหาย หมายความว่ารวมถึงครอบครัวหรือญาติที่ใกล้ชิดของผู้เสียหายด้วย ทั้งนี้เพื่อให้ครอบครัวของผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเช่นเดียวกับผู้เสียหาย

การดำเนินคดีในประเทศไทยไม่ว่าเป็นความผิดประเภทใด ผู้เสียหายมีอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาต่อศาลได้เองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 28 แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาอำนาจฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาในประเทศไทยที่ยึดโยงกับเงื่อนไขการดำเนินคดีบางประการ โดยเฉพาะในกรณีผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 5(2) ซึ่งมีเงื่อนไขที่ผู้มีอำนาจจัดการแทนต้องพิสูจน์ให้ได้ว่าผู้เสียหายที่แท้จริงถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ ผู้มีอำนาจจัดการแทนจึงจะสามารถฟ้องคดีได้ ประกอบกับลักษณะการทำความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังเป็นการลิดรอนเสรีภาพในการเคลื่อนไหว ผู้เสียหายที่แท้จริงไม่สามารถออกมาใช้สิทธิฟ้องร้องดำเนินคดี ตลอดทั้งความผิดประเภนี้พยานหลักฐานมักถูกทำลายโดยผู้กระทำความผิด ครอบครัวหรือญาติที่ใกล้ชิดไม่สามารถหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ถึงความเป็นอยู่หรือชะตากรรมของผู้เสียหายได้ ดังคำพิพากษาฎีกาที่ 1734-1735/2532 และคำพิพากษาฎีกาที่ 10915/2558 จึงต้องพิจารณาการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายไทยเพื่อให้ความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังที่เกิดขึ้นในประเทศไทยสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีได้ โดยจะนำเสนอเป็นหัวข้อดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง
2. ความหมาย สถานะทางกฎหมายและสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา
3. ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายซึ่งถูกทำร้ายถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้
4. แนวคิดเกี่ยวกับผู้เสียหายในกฎหมายต่างประเทศ
5. ข้อจำกัดในการดำเนินคดีความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง
6. แนวทางในแก้ไขกฎหมาย
7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง

การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังเป็นการลิดรอนเสรีภาพของผู้อื่น กล่าวคือเป็นลิดรอนเสรีภาพในการเคลื่อนไหว กฎหมายจึงบัญญัติให้การหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังเป็นฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา

มาตรา 310 “ผู้ใดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำความผิดประการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก เป็นเหตุให้ผู้ถูกหน่วงเหนี่ยวถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือรับอันตรายสาหัส ผู้กระทำต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 290 มาตรา 297 มาตรา 298 นั้น” “หน่วงเหนี่ยวกักขัง” เป็นความผิดต่อเสรีภาพในการเคลื่อนไหว กล่าวคือ จะทำอะไรก็ได้แต่ไม่ให้เคลื่อนที่หรือเคลื่อนที่ได้อย่างจำกัด¹ หน่วงเหนี่ยว คือ การจำกัดเสรีภาพไม่ให้เข้าไปในที่ใดที่หนึ่งโดยอาจรั้งเอาไว้หรือขวางเอาไว้ ผู้ถูกกระทำจึงไม่อาจเคลื่อนไหวร่างกายได้โดยอิสระเพราะผู้กระทำได้บังคับผู้ถูกกระทำไว้โดยตรงทำให้ปราศจากเสรีภาพในการไปไหนมาไหน กักขัง คือ การตัดเสรีภาพไม่ให้ออกไปไหน ให้อยู่ในที่ที่กำหนดมีขอบเขต

¹ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ, พิมพ์ครั้งที่ 15 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), น. 281.

จำกัดโดยไม่สมควร² การทำให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย คือ การที่ทำให้ไม่สามารถเคลื่อนไหวส่วนต่าง ๆ ของร่างกายได้ตามใจชอบ โดยไม่จำกัดวิธี

ความผิดฐานนี้เริ่มเมื่อผู้เสียหายสูญเสียเสรีภาพและจบสิ้นลงเมื่อผู้เสียหายได้เสรีภาพกลับคืนมา³ ความผิดฐานนี้เป็นความผิดต่อเนื่อง กล่าวคือ ความผิดฐานนี้สำเร็จเมื่อมีการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังหรือทำให้ปราศจากเสรีภาพและถือเป็นความผิดอยู่ตลอดเวลาจนกว่าการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังหรือการกระทำที่ทำให้ปราศจากเสรีภาพในร่างกายจะสิ้นสุดลง อายุความในการร้องทุกข์จึงจะเริ่มต้นนับ⁴

2. ความหมาย สถานะทางกฎหมายและสิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา

ผู้เสียหายในคดีอาญา (victim of crime) หรือ เหยื่อ (victim) มีหลายความหมายทั้งความหมายโดยทั่วไปและความหมายตามวัตถุประสงค์ ในส่วนนี้จึงขอกล่าวถึงเฉพาะความหมายของผู้เสียหายตามกฎหมาย

2.1 ประมวลกฎหมายอาญา

ประมวลกฎหมายอาญามีได้มีการกำหนดความหมายของ “ผู้เสียหาย” แต่หากพิจารณาจากบทบัญญัติความผิดอาญาแต่ละฐานเพื่อหาความหมายของผู้เสียหาย ความผิดอาญาแต่ละฐานนั้นล้วนประกอบด้วยผู้กระทำการกระทำและกรรมของการกระทำ และถ้าพิจารณาบทบัญญัติความผิดอาญาแต่ละฐานให้ลึกซึ้งลงไปอีกจะพบว่าในบทบัญญัติความผิดอาญาแต่ละฐานมีสิ่งที่กฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง คือ คุณธรรมทางกฎหมาย คุณธรรมทางกฎหมายประกอบด้วยคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคล และคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวม การแบ่งแยกคุณธรรมทางกฎหมายออกเป็นคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนบุคคลและคุณธรรมทางกฎหมายที่เป็นส่วนรวมมีผลต่อการพิจารณาเรื่องผู้เสียหาย กล่าวคือ ผู้เสียหายหมายถึงความถึงบุคคลที่คุณธรรมทางกฎหมายส่วนบุคคลถูกล่วงละเมิดโดยตรงจากการกระทำความผิดอาญา

2.2 ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ความเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญประการหนึ่ง เพราะบุคคลที่เป็นผู้เสียหายเป็นบุคคลที่มีความสำคัญกฎหมายกำหนดให้มีอำนาจในการดำเนินกระบวนการพิจารณาแทบทุกขั้นตอน ป.วิ.อา.มาตรา 2(4) ได้กำหนดนิยาม “ผู้เสียหาย” หมายความว่า บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดฐานใดฐานหนึ่งรวมทั้งบุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนได้ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 4 มาตรา 5 และมาตรา 6 จากคำนิยามความหมายของผู้เสียหายสามารถแบ่งผู้เสียหายออกเป็นสองประเภท คือ (1) บุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดหรืออาจกล่าวได้ว่าบุคคลกลุ่มนี้เป็นผู้เสียหายโดยตรง และ (2) บุคคลอื่นที่มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายหรือผู้เสียหายโดยอ้อม

² คณพล จันทน์หอม, คำอธิบาย กฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 1, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561), น.181.

³ คณิต ฌ นคร, กฎหมายอาญา ภาคความผิด, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559), น. 268.

⁴ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, อ้าวแล้ว เชิงอรรถที่ 1, น. 272.

2.3 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550

คดีที่เกี่ยวข้องกับความรุนแรงในครอบครัวเป็นคดีที่มีความซับซ้อน และละเอียดอ่อนกว่าคดีอาญาทั่วไป เพราะคดีความรุนแรงในครอบครัวเป็นการทำร้ายกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว มาตรา 3 กำหนดให้บุคคลในครอบครัว หมายความว่า คู่สมรส คู่สมรสเดิม ผู้ที่อยู่กินหรือเคยอยู่กินฉันสามีภริยาโดยมิได้จดทะเบียนสมรส บุตร บุตรบุญธรรม สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งบุคคลใด ๆ ที่ต้องพึ่งพาอาศัยและอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน นอกจากนี้แล้ว พระราชบัญญัติฯ กำหนดให้การกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวเป็นความผิดอันยอมความได้ และยังกำหนดให้การกระทำความผิดที่เป็นความผิดฐานทำร้ายร่างกายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 295 เป็นความผิดอันยอมความได้ ทั้งนี้ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้กระทำความผิดกลับตัวและเป็นการรักษาความสัมพันธ์ในครอบครัว แต่อย่างไรก็ตาม มาตรา 5 กำหนดให้ผู้ถูกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็นหรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคหสถานหรือสถานที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามและระงับเหตุความรุนแรงนั้นได้ หรืออาจกล่าวได้ว่าหน้าที่ของผู้พบเห็นหรือทราบการกระทำความผิดตามมาตรา 5 มีส่วนช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบสวนในคดีการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้

2.4 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีส่วนช่วยให้การละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ได้รับการตรวจสอบมากขึ้นและช่วยให้ผู้เสียหายที่ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชนได้รับความเป็นธรรมจากกระบวนการยุติธรรมมากยิ่งขึ้น เห็นได้จากการกำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีสิทธิตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชนไม่ว่าจะมีผู้แจ้งหรือผู้ร้องเรียนหรือไม่ก็ตาม สิทธิในการร้องเรียนไม่เพียงแต่กำหนดให้บุคคลที่ได้รับการละเมิดสิทธิมนุษยชนหรือผู้เสียหายเท่านั้นที่จะมีอำนาจแจ้งหรือร้องเรียน แต่ยังกำหนดให้ผู้พบเห็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีสิทธิแจ้งหรือร้องเรียนต่อคณะกรรมการได้ ตามมาตรา 34 และกำหนดลักษณะพิเศษในเรื่องความเป็นผู้เสียหายที่น่าสนใจไว้ในมาตรา 37 กล่าวคือ ในกรณีที่การละเมิดสิทธิมนุษยชนเรื่องใดเป็นความผิดอาญาและผู้เสียหายไม่อยู่ในฐานะที่จะร้องทุกข์หรือกล่าวโทษด้วยตนเองได้ ให้คณะกรรมการหรือผู้ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจร้องทุกข์หรือกล่าวโทษได้โดยให้ถือว่าเป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

3. ผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายซึ่งถูกทำร้ายถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้

ในความผิดอาญาบางกรณีผู้เสียหายที่แท้จริงไม่อาจอยู่ในฐานะที่จะดำเนินการด้วยตนเองได้ บ.วิ.อ. จึงบัญญัติให้มีบุคคลผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายไว้ในมาตรา 4 มาตรา 5 และมาตรา 6 โดยให้บุคคลดังกล่าวมีฐานะเสมือนผู้เสียหายให้มีสิทธิและใช้สิทธิของผู้เสียหายที่แท้จริงได้ทุกกรณี เช่น กรณีผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการได้ บ.วิ.อ. มาตรา 5(2) กำหนดให้ ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาสามารถจัดการแทนผู้เสียหายได้ การมีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย ซึ่งถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการได้ ผู้เสียหายที่ถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองจะต้องเป็นผู้เสียหายที่มีสิทธิฟ้องร้องดำเนินคดีได้ก่อน มิฉะนั้นแล้ว ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยาที่ไม่สามารถจัดการแทนได้ ส่วนการทำร้ายนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยเจตนาหรือประมาทก็ได้ อย่างไรก็ตาม บุคคลผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายซึ่งถูกทำร้ายถึงตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้ต้องพิสูจน์หรือยืนยันว่าผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ เพราะหากไม่สามารถพิสูจน์หรือยืนยันได้ว่าผู้เสียหายตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ ย่อมไม่สามารถเข้าจัดการแทนผู้เสียหายได้ หลักเกณฑ์ดังกล่าวนำไปสู่การวางบรรทัดฐานของศาลฎีกา ตั้งแต่อดีตและยึดถือสืบเนื่องจนถึงปัจจุบันในเรื่องเงื่อนไขอำนาจฟ้องของผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหาย ดังคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1734-1735/2532 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10915/2558 อันเป็นสาเหตุให้ผู้มีอำนาจจัดการแทนไม่สามารถนำคดีห่วงหวนหรือกักขังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้เลย ซึ่งจะขอกล่าวในหัวข้อที่ 5.2 ต่อไป

4. แนวคิดเกี่ยวกับผู้เสียหายในกฎหมายต่างประเทศ ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับผู้เสียหายในกฎหมายต่างประเทศ ดังนี้

4.1 ประเทศฝรั่งเศส

กฎหมายฝรั่งเศสมีการเปิดกว้างให้ศาลใช้ดุลพินิจในการแปลความหมายและขอบเขตความเป็นผู้เสียหาย แต่อย่างไรก็ดี ได้มีการให้ความหมาย “เหยื่อ” หมายความว่า บุคคลที่ได้รับความทุกข์อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดอาญา ส่วน “ผู้เสียหาย” ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ศาลประเทศฝรั่งเศสมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาความเป็นผู้เสียหายสองประการ คือ (1) ผู้เสียหายต้องได้รับความเสียหายเป็นส่วนตัวและโดยตรงจากการกระทำความผิด และ (2) ผู้เสียหายไม่จำเป็นต้องเป็นผู้เสียหายโดยนิตินัย หลักเกณฑ์นี้เป็นหลักเกณฑ์ที่มีความแตกต่างกับความเป็นผู้เสียหายในกฎหมายไทย นอกจากนี้แล้วปัจจุบันขอบเขตความเป็นผู้เสียหายในประเทศฝรั่งเศสได้ขยายออกไป โดยศาลฎีกาฝรั่งเศสยอมรับสถานะความเป็นผู้เสียหายของสามีภริยาที่อยู่กินกันโดยไม่จดทะเบียนสมรสและยอมรับสถานะความเป็นผู้เสียหายไปยังบุคคลกร่วมเพศให้มีสิทธิฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนคดีแพ่งเกี่ยวเนื่องกับคดีอาญา

4.2 ประเทศเยอรมนี

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน ไม่มีการกำหนดนิยามความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหายไว้อย่างชัดเจน ปล่อยให้การตีความคำว่าผู้เสียหายเป็นไปตามหลักในเรื่องกระบวนการพิจารณาบังคับให้ฟ้อง ปัญหาการตีความคำนิยามหรือความหมายของเหยื่อหรือผู้เสียหายจึงไม่ก่อให้เกิดปัญหามากนัก เพราะในประเทศเยอรมนีมีกฎหมายบัญญัติแยกไว้ค่อนข้างชัดเจนระหว่างสิทธิของผู้เสียหายรวมถึงผู้แทนของผู้เสียหายในการฟ้องร้องคดีอาญาว่าสามารถจะดำเนินการได้ในคดีอาญาเรื่องใด

4.3 ประเทศเนเธอร์แลนด์

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 51a กำหนดความหมายของเหยื่อ หมายถึง บุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับความเสียหายทางการเงินหรือได้รับความเสียหายอย่างอื่นอันเป็นผลโดยตรงมาจากการกระทำความผิดอาญา และในกรณีที่ผู้เสียหายถึงแก่ความตายอันเป็นผลมาจากการกระทำความผิดทางอาญา ทายาท (heirs) ของผู้ตายมีสิทธิเข้าร่วมในการดำเนินคดีเพื่อเรียกค่าชดเชยได้ นอกจากนี้แล้ว มาตรา 161 กำหนดให้สิทธิแก่บุคคลทุกคนที่รู้เกี่ยวกับการกระทำความผิดสามารถร้องทุกข์ได้ (complaint) โดยสิทธิในการร้องทุกข์นั้นไม่ได้จำกัดเฉพาะผู้เสียหาย และมาตรา 160 ยังกำหนดให้บุคคลที่รู้ถึงการกระทำความผิดลักพาตัว (kidnapping) หรือรู้ถึงสถานที่ที่ใช้อักขัง บุคคลนั้นสามารถร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่สอบสวนได้

4.4 ประเทศอาร์เจนตินา

แนวความคิดของผู้เสียหายตามกฎหมายในปัจจุบัน ผู้เสียหาย คือ บุคคลที่ได้รับความทุกข์ทรมานโดยตรงจากการกระทำความผิดที่กฎหมายกำหนด และในกรณีที่การกระทำความผิดนั้นเป็นเหตุให้ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย คู่สมรส บุพการี บุตร หรือผู้ที่แทนตามกฎหมายคนสุดท้ายของเหยื่อ (last legal representative) มีสิทธิเข้าร่วมดำเนินคดี

5. ข้อจำกัดในการดำเนินคดีความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง

แม้ประเทศไทยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยบัญญัติให้การละเมิดสิทธิและเสรีภาพเป็นความผิดตามกฎหมายและให้สิทธิผู้เสียหายมีสิทธิในการดำเนินคดีได้ แต่ยังมีข้อจำกัดในการดำเนินคดีความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ดังนี้

5.1 ความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังที่เป็นความผิดต่อส่วนตัวไม่อาจดำเนินคดีได้

ความผิดอาญาตามกฎหมายไทยแบ่งออกเป็น 2 ประเภท (1) ความผิดอาญาแผ่นดิน (2) ความผิดอาญาอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัว เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 321 พบว่าความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังตามมาตรา 310 วรรคแรกเป็นความผิดอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัว ดังนั้น การนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมย่อมต้องอาศัยคำร้องทุกข์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นเงื่อนไขประการสำคัญแห่งอำนาจสอบสวนของพนักงานสอบสวนในคดีความผิดต่อส่วนตัว ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 121 และอำนาจฟ้องของพนักงานอัยการ ป.วิ.อ.

มาตรา 120 และผู้เสียหายต้องร้องทุกข์ภายใน 3 เดือนนับแต่วันที่รู้เรื่องหรือรู้ตัวผู้กระทำความผิด มิฉะนั้นคดีจะขาดอายุความ แต่ความผิดหน่วงเหนี่ยวกักขังเป็นความผิดที่มีสภาพต่อเนื่อง ความผิดฐานนี้เริ่มเมื่อผู้เสียหายสูญเสียเสรีภาพ และเป็นความผิดอยู่ตลอดเวลาจนกว่าการหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังหรือการกระทำที่ปราศจากเสรีภาพในร่างกายจะสิ้นสุดลง อายุความในการร้องทุกข์จึงจะเริ่มนับ ดังนั้น ไม่ว่าผู้เสียหายจะถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังเป็นระยะเวลานานเมื่อใด เมื่อผู้เสียหายได้รับเสรีภาพกลับคืนมาเมื่อใด ผู้เสียหายก็สามารถใช้สิทธิของตนในการร้องทุกข์เพื่อดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ ลักษณะการกระทำความผิดหน่วงเหนี่ยว หรือกักขังมีลักษณะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการเคลื่อนไหว กล่าวคือ การหน่วงเหนี่ยวเป็นการจำกัดเสรีภาพไม่ให้เข้าไปในที่ใดที่หนึ่งโดยอาจรั้งเอาไว้หรือขวางเอาไว้ ผู้เสียหายจึงไม่อาจเคลื่อนไหวร่างกายได้โดยอิสระเพราะถูกบังคับจากผู้กระทำความผิด ทำให้ผู้เสียหายปราศจากเสรีภาพในการไปไหนมาไหน ส่วนกักขังเป็นการตัดเสรีภาพไม่ให้ผู้เสียหายออกไปไหน ให้ผู้เสียหายอยู่ในที่ที่กำหนดมิชอบเขตจำกัดโดยไม่สมควร ลักษณะความผิดประเภทนี้ ส่งผลให้ผู้เสียหายปราศจากเสรีภาพในการเคลื่อนไหวร่างกาย ผู้เสียหายที่แท้จริงจึงไม่สามารถออกมาใช้สิทธิของตนในการร้องทุกข์ได้

กรณีความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังตามมาตรา 310 วรรคสองสอง เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน ตามมาตรา 321 นั้น เป็นกรณีเป็นเหตุเพิ่มโทษ เนื่องจากผู้ถูกหน่วงเหนี่ยว หรือถูกกักขังหรือต้องปราศจากเสรีภาพในร่างกายนั้นถึงแก่ความตาย หรือได้รับอันตรายสาหัส ดังนั้น เมื่อเป็นความผิดอาญาแผ่นดินแล้ว การดำเนินคดีในความผิดประเภทนี้ จึงไม่จำเป็นต้องอาศัยการร้องทุกข์ของผู้เสียหาย พนักงานอัยการมีอำนาจฟ้องได้เลย แต่หากเป็นกรณีผู้เสียหายถูกหน่วงเหนี่ยวหรือถูกกักขังหรือปราศจากเสรีภาพในร่างกายไม่ว่าจะเป็นระยะเวลานานเพียงใด และแม้มีพฤติการณ์ที่น่าจะสันนิษฐานได้ว่าผู้เสียหายอาจถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายแก่ร่างกาย พนักงานอัยการก็ไม่สามารถฟ้องร้องดำเนินคดีอาญาได้เพราะไม่มีบทบัญญัติในฐานความผิดนี้

5.2 การตีความของศาลไม่ให้ญาติที่ใกล้ชิดเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง

ลักษณะการกระทำความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังส่งผลให้ผู้เสียหายที่แท้จริงไม่สามารถร้องทุกข์ได้ ผู้มีอำนาจจัดการแทนจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำคดีประเภทนี้เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แต่จากหลักเกณฑ์ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5(2) กำหนดว่า “ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา เฉพาะแต่ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงตาย หรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจัดการเองได้” ซึ่งความผิดประเภทนี้ยากที่ผู้มีอำนาจจัดการแทนจะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้เห็นถึงชะตากรรมของผู้เสียหายที่แท้จริงได้ ผู้มีอำนาจจัดการแทนจึงไม่สามารถนำคดีประเภทนี้ขึ้นสู่ศาลได้เลย เห็นได้จากคำพิพากษาฎีกาที่ 1734-1735/2532 กรณีที่มารดาของผู้เสียหายในความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบรรยายฟ้องว่าจำเลยกับพวกร่วมกันหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังและทำให้ผู้เสียหายปราศจากเสรีภาพในร่างกายจนบัดนี้ผู้เสียหายอาจถึงแก่ความตายไปแล้ว โดยไม่ได้ความว่าผู้เสียหายถูกทำร้ายจนได้รับบาดเจ็บและไม่ได้ยืนยันว่าผู้เสียหายถึงแก่ความตายไปแล้ว จึงไม่ใช่กรณีตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5(2) มารดาของผู้เสียหายจึงไม่อาจเข้ามาจัดการแทนผู้เสียหายได้ และต่อมาคำพิพากษาฎีกาที่ 10915/2558 ซึ่งเป็นกรณีที่ผู้เสียหาย (ทนายสมชาย นิละไพจิตร) ถูกเจ้าหน้าที่ของรัฐลักตัวเข้าไปในรถ แต่ครอบครัวของผู้เสียหายไม่สามารถนำสืบให้ศาลเห็นได้ว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจอย่างไร คงได้ความแต่เพียงว่าไม่มีใครพบเห็นผู้เสียหายอีกเลย และไม่ทราบว่ายังมีชีวิตอยู่หรือไม่ โดยไม่สามารถยืนยันว่าผู้เสียหายเสียชีวิตแล้ว แม้ต่อมาศาลแพ่งได้ประกาศให้ผู้เสียหายเป็นบุคคลสาบสูญ ก็เป็นเพียงการตายโดยผลของกฎหมาย มิใช่กรณีถูกทำร้ายถึงตายตามความเป็นจริง ครอบครัวของผู้เสียหายจึงไม่สามารถเข้ามาจัดการแทนได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5(2) ดังนั้น ผลจากการตีความที่เคร่งครัดของศาลฎีกาตามบทบัญญัติ ป.วิ.อ. มาตรา 5(2) ที่ไม่ให้ครอบครัวหรือญาติที่ใกล้ชิดเป็นผู้เสียหายในความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ส่งผลให้คดีหน่วงเหนี่ยว หรือกักขังที่เกิดขึ้นในสังคมไทยไม่สามารถดำเนินคดีได้เลย และมีหน้าซ้ำเมื่อศาลฎีกาทั้งสองคดีตัดสินไม่ให้ครอบครัวหรือญาติที่ใกล้ชิดของผู้เสียหายจัดการแทนผู้เสียหายได้ย่อมเป็นการวางบรรทัดฐานในคดีหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังว่าในคดีประเภทนี้มีเพียงผู้เสียหายที่แท้จริงเพียงคนเดียวเท่านั้นที่จะสามารถฟ้องร้องดำเนินคดีเอาผิดต่อผู้กระทำความผิดได้ ผลของการตัดสินทำให้เกิดช่องว่างทางกฎหมายประการสำคัญ คือเมื่อเกิดคดีความผิดหน่วงเหนี่ยว หรือกักขังขึ้นในประเทศไทย คดีประเภทนี้ไม่สามารถนำเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมได้เลยเพราะไม่มีตัวผู้เสียหายที่น่าคดีขึ้นสู่ศาล ดังนั้น การตีความของศาลเช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาใน

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของไทยประการที่สำคัญคือเมื่อไม่มีการฟ้องร้องดำเนินคดีในความผิดประเภทนี้อาจทำให้ผู้กระทำความผิดเลือกที่จะกระทำความผิดหวังหนีหรือกักขังเพื่อที่จะไม่ให้ตนต้องถูกดำเนินคดีอาญา

6. แนวทางในแก้ไขกฎหมาย

6.1 การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประเด็นการร้องทุกข์ในคดีความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังบางฐานที่เป็นความผิดต่อส่วนตัวเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญมากเพราะจากลักษณะการกระทำความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ผู้เสียหายที่แท้จริงถูกลิดรอนเสรีภาพในการเคลื่อนไหวร่างกาย ผู้เสียหายที่แท้จริงจึงไม่สามารถเดินทางมาร้องทุกข์ได้ และนอกจากการศึกษาการร้องทุกข์ตาม ป.วิ.อ. พบว่าพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 กำหนดให้ผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว หรือผู้ที่พบเห็น หรือทราบการกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว มีหน้าที่แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เพื่อช่วยให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเข้าไปในเคสสถานหรือสถานที่เกิดเหตุเพื่อสอบถามและระงับเหตุความรุนแรงซึ่งเป็นความผิดอันยอมความได้ และสิทธิในการร้องทุกข์ในความผิดลักพาตัว (kidnapping) ตาม ป.วิ.อ. ของประเทศเนเธอร์แลนด์ให้สิทธิแก่บุคคลที่รู้ถึงการกระทำความผิดลักพาตัวหรือรู้ถึงสถานที่ที่กักขังบุคคลนั้นสามารถร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่สอบสวนได้ และการร้องทุกข์ต้องไม่ทำให้บุคคลนั้นตกอยู่ในความเสี่ยงหรือได้รับสิทธิในการคุ้มครองเมื่อถูกเรียกมาให้การ ดังนั้น ในประเด็นนี้ควรมีการบัญญัติเพิ่มเติมใน ป.วิ.อ. มาตรา 121/1 ดังนี้

มาตรา 121/1 กำหนดว่า “บุคคลที่รู้ถึงการกระทำความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง หรือรู้สถานที่ที่ใช้หน่วงเหนี่ยวหรือกักขังผู้เสียหาย บุคคลนั้นสามารถแจ้งต่อพนักงานสอบสวนได้”

นอกจากนี้แล้ว เงื่อนไขการดำเนินคดีอาญาของผู้มีอำนาจจัดการแทนผู้เสียหายตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5(2) ประกอบกับผลจากการตีความที่เคร่งครัดของศาลฎีกาและลักษณะการกระทำความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังยากที่ญาติของผู้เสียหายจะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ถึงความตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ และแม้ผู้เสียหายถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังไปนานจนศาลแพ่งมีคำพิพากษาให้ผู้เสียหายเป็นบุคคลสาบสูญ แต่ก็เป็นการตายโดยผลของกฎหมายไม่ใช่การถูกทำร้ายจนถึงแก่ความตายตามความเป็นจริง ดังนั้น เพื่อให้ญาติที่ใกล้ชิดสามารถนำคดีความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังที่เกิดขึ้นเข้าสู่ศาลได้ ควรทำการแก้ไขเพิ่มเติม ป.วิ.อ. มาตรา 5(2) ให้ผู้มีอำนาจจัดการแทนสามารถฟ้องคดีความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังได้เพียงพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่ามีความผิดเกิดขึ้นแก่ตัวผู้เสียหาย โดยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าผู้เสียหายถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้ ดังนี้

มาตรา 5 “บุคคลเหล่านี้จัดการแทนผู้เสียหายได้

(2.) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน สามีหรือภริยา

(2/1) ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้

(2/2) ในความผิดอาญาฐานหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง เมื่อมีเหตุอันสันนิษฐานได้ว่าเกิดความผิดเช่นนั้นต่อผู้เสียหาย”

6.2 การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา

การกระทำความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังเป็นความผิดต่อเนื่อง ความผิดประเภทนี้ในหลายกรณีมักเป็นความผิดที่เกิดขึ้นเป็นช่วงระยะเวลาที่ยาวนาน บางคดีผู้เสียหายที่แท้จริงถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังจนกระทั่งศาลแพ่งมีคำสั่งให้ผู้เสียหายเป็นบุคคลที่สาบสูญ แต่เป็นเพียงการตายโดยผลของกฎหมายเท่านั้น มิใช่กรณีถูกทำร้ายถึงแก่ความตายตามความเป็นจริงอันจะเข้าหลักเกณฑ์การฟ้องร้องดำเนินคดีของผู้มีอำนาจจัดการแทนตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5(2) ทั้งที่ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏต่อสังคมว่าเหตุที่ผู้เสียหายถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังเกิดจากการกระทำความผิดอาญาของผู้กระทำความผิด และจากการศึกษาเหตุเพิ่มโทษในความผิดหน่วงเหนี่ยวหรือกักขัง ตามประมวลกฎหมายอาญาอาร์เจนตินา มาตรา 142 กำหนดเหตุเพิ่มโทษ ในกรณีการหน่วงเหนี่ยวกักขังทำให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหายต่อสุขภาพหรือธุรกิจ จึงควรมีการเพิ่มเติมบทบัญญัติที่เป็นเหตุเพิ่มโทษความผิดฐานหน่วงเหนี่ยวกักขังในกรณีที่ผู้เสียหายที่ถูกหน่วงเหนี่ยวหรือกักขังน่าจะได้รับอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกาย โดยเพิ่มเติมบทบัญญัติมาตรา 310/1 ดังนี้

“ผู้ใดหวังเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำได้ด้วยการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย โดยประการที่น่าเชื่อว่าจะเกิดอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของผู้ถูกหวังเหนี่ยวหรือกักขัง ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

เหตุผลที่บัญญัติเหตุเพิ่มโทษในกรณีการกระทำความผิดหวังเหนี่ยวหรือกักขังนั้นน่าจะเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของผู้ถูกหวังเหนี่ยวหรือกักขัง โดยไม่กำหนดให้ผู้เสียหายที่แท้จริงต้องได้รับความเสียหายต่อร่างกายก่อนดังเช่นประเทศอาร์เจนตินา เพราะหากบัญญัติเหตุเพิ่มโทษในกรณีผู้เสียหายที่ถูกหวังเหนี่ยวหรือกักขังต้องได้รับอันตรายถึงชีวิตหรือร่างกายก็จะเกิดปัญหาในการหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าผู้เสียหายได้รับอันตรายถึงชีวิตหรือร่างกายแล้วหรือไม่ ซึ่งความผิดหวังเหนี่ยวหรือกักขังเป็นความผิดที่ยากจะหาพยานหลักฐานมาพิสูจน์ถึงชะตากรรมของผู้เสียหายได้ ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในมาตรา 310/1 มีผลให้ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดอาญาแผ่นดิน โดยที่ไม่จำเป็นต้องแก้กฎหมายในมาตราอื่น พนักงานอัยการก็มีอำนาจฟ้องในความผิดประเภทนี้ได้ทันทีที่มีการหวังเหนี่ยวหรือกักขังเกิดขึ้นแก่ผู้เสียหาย

7. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

แม้ประเทศไทยเป็นประเทศที่ให้สิทธิผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการดำเนินคดีอาญา แต่กลับพบข้อจำกัดในการดำเนินคดีความผิดหวังเหนี่ยวหรือกักขัง เนื่องจากลักษณะการกระทำความผิด เงื่อนไขอำนาจฟ้องของผู้มีอำนาจจัดการแทนตาม ป.วิ.อ. มาตรา 5(2) และผลจากการตีความของศาลฎีกาส่งผลให้ความผิดฐานหวังเหนี่ยวหรือกักขังที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีเพียงผู้เสียหายที่แท้จริงเพียงคนเดียวเท่านั้นที่จะสามารถนำคดีประเภทนี้เข้าสู่ศาลได้ ดังนั้นเมื่อประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการรับรองและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน อีกทั้งให้สิทธิผู้เสียหายในการดำเนินคดี จึงไม่ควรให้บทบัญญัติของกฎหมายและการตีความของศาลทำให้เกิดข้อจำกัดในการดำเนินคดีฐานหวังเหนี่ยวหรือกักขัง จึงควรทำการแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 5(2) และมาตรา 121/1 และแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายอาญา ดังต่อไปนี้

มาตรา 5 “บุคคลเหล่านี้จัดการแทนผู้เสียหายได้

(2.) ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานสามีหรือภริยา

(2/1) ในความผิดอาญาซึ่งผู้เสียหายถูกทำร้ายถึงแก่ความตายหรือบาดเจ็บจนไม่สามารถจะจัดการเองได้

(2/2) ในความผิดอาญาฐานหวังเหนี่ยวหรือกักขัง เมื่อมีเหตุอันสันนิษฐานได้ว่าเกิดความผิดเช่นนั้นต่อผู้เสียหาย”

มาตรา 121/1 กำหนดว่า “บุคคลที่รู้ถึงการกระทำความผิดหวังเหนี่ยวหรือกักขัง หรือรู้สถานที่ที่ใช้หวังเหนี่ยวหรือกักขังผู้เสียหาย บุคคลนั้นสามารถแจ้งต่อพนักงานสอบสวนได้”

มาตรา 310/1 ดังนี้

“ผู้ใดหวังเหนี่ยวหรือกักขังผู้อื่น หรือกระทำได้ด้วยการใดให้ผู้อื่นปราศจากเสรีภาพในร่างกาย โดยประการที่น่าเชื่อว่าจะเกิดอันตรายแก่ชีวิตหรือร่างกายของผู้ถูกหวังเหนี่ยวหรือกักขัง ผู้กระทำได้ระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

บรรณานุกรม

หนังสือ

คณพล จันทน์หอม. คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561.

คณิต ณ นคร. กฎหมายอาญา ภาคความผิด. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2559.

ณรงค์ ใจหาญ. หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2557.

ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ. คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคความผิดและลหุโทษ. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2561.

หยุด แสงอุทัย. กฎหมายอาญา ภาค 2-3. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556

อุทัย อาทิวา. รวมบทความกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาฝรั่งเศส. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วี.เจ.พรินติ้ง, 2554.

บทความ

คณิต ณ นคร. “ผู้เสียหายในคดีอาญา.” วารสารอัยการ. ปีที่ 1, (2521) : 50.

ปกป้อง ศรีสนิท. “ปัญหาการดำเนินคดีอาญาโดยผู้เสียหาย.” ในหนังสือรวมบทความงานวิชาการประจำปี ครั้งที่ 3 ปี พ.ศ. 2550. จัดพิมพ์โดยคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 473-514. กรุงเทพมหานคร : คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2550.

วิทยานิพนธ์

วีระศักดิ์ แสงสารพันธ์. “สิทธิของผู้เสียหายในคดีอาญา : ศึกษาวิจัยระบบการคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในกระบวนการดำเนินคดีอาญาของประเทศไทย.” คุุณินพนธ์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2556.

อดิศักดิ์ ทังทองแท้. “ปัญหาการดำเนินคดีอาญาของผู้เสียหาย : ศึกษากรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย.” วิทยานิพนธ์ มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

ELECTRONIC MEDIAS

United Nations Office of the High Commissioner. “Committee on Enforced Disappearances examines the report of Argentina. http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CED%2fC%2fARG%2f1&Lang=en, June 30, 2018.

-
- _____. “Committee on Enforced Disappearances examines the report of France.” http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CED%2fC%2fFRA%2f1&Lang=en, 5 March 2011.
- _____. “Committee on Enforced Disappearances examines the report of Netherlands.” http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CE%2fC%2fNLD%2f1&Lang=en, 4 May 2018.